СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

РІК XLVI. Ч. 86. Джерзі Сити, Н. Дж., четвер, 14-го квітня 1938. No. 86. Jersey City, N. J., Thursday, April 14, 1938 VOL. XLVI.

ТРИ ЦЕНТИ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ. ПЯТЬ ЦЕНТІВ ЗА ГРАНИЦЕЮ ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВ АМЕРИКИ. Тел. „Свободи": BErgen 4-0237. — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016. 4-0807. THREE CENTS IN THE UNITED STATES OF AMERICA. FIVE CENTS ELSEWHERE

ПРИГОТОВЛЯЮТЬСЯ ДО БОРОТЬБИ

ВАШИНҐТОН. — Президент Рузвелт відбув зо своїми найближчими співробітниками довшу конференцію в справі нинішнього економічного положення в Америці. Президент таки станув на становищі, що біжучу економічну крізу можна поборювати при помочі „помп-прайминґ", себто при помочі насильного вструкування грошей в економічну систему шляхом державних робіт і позичок. Але президент сподівається, що в конґресі цей шлях зустріне вперту опозицію. Ця конференція мала на увазі уложити пляни боротьби з опозицією. Президент заперечив, начебто між ним і заступником президента, Ґарнером, прийшло до розриву. Зате Ґарнер, запитаний про цей розрив, не відповів нічого, тільки усміхнувся.

ДЖАН ЛУІС ДІЛИТЬСЯ ВЛАДОЮ.

ВАШИНҐТОН. — Щоб відкинути закиди своїх противників, що він, мовляв, є диктатором і в своїх рішеннях не питається нічиєї гадки, Джан Луіс творить дорадчий комітет, який складатиметься з кількацятьох осіб і який завідуватиме справами Комітету Промислової Організації.

ДОСЛІДЖУЮТЬ ДІЯЛЬНІСТЬ КОМУНІЗМУ В МАСАЧУСЕТСІ.

БОСТОН. — Сенат стейту Масачусетс поручив спеціяльній комісії провірити діяльність комуністів у тому стейті. Сенат рішився на цей крок тому, що Гарвардський університет, відомий зо своєї доброї слави не лише в цілій Америці, але й у цілім світі, приняв до себе одного професора комуніста, який був редактором комуністичного журналу „Ди Ню Мессес".

НІЧНИЙ НАПАД БАНДИТІВ.

НЮ ЙОРК. — Три узброєні бандити напали над ранком на один нічний клюб у долішній частині Ню Йорку і хотіли його ограбити. Вони ударом по голові приголомшили касієрку, а інших слуг і гостей змусили підняти руки вгору. Та в тому моменті прибула заалярмована поліція. Одного поліцая бандити постріляли в голову, але другий поліцай двох бандитів смертельно зранив, а третього легко.

ХОТІЛИ МАТИ ПЯТЕРНЯТА НА ВИСТАВІ В НЮ ЙОРКУ.

НЮ ЙОРК. — Д-р Дафо, який наглядає над вихованням славних Діонських пятернят, сказав, що деякі люди старалися дістати пятернята на Світову Виставу в Ню Йорку. Але тому, що пятернята вже підростають і формують свій характер, треба бути обережним, куди їх шлеться і де виставляється. Супроти цього цю пропозицію відкинено, говорив Дафо. Зате він зазначив, що в короткому часі в їх канадійськім домі зачнуть виробляювати фільму, в якій вони гратимуть головну ролю.

ЗАКОН ПЕРЕДШЛЮБНИХ ЛІКАРСЬКИХ ОГЛЯДИН.

ОЛБАНІ. — Ґубернатор Лімен підписав закон про медичні передшлюбні оглядини. На основі того закону всі особи, які задумують увійти в подружий стан, мусять передтим піддатися лікарським оглядинам, чи часом вони не мають недуги сифілісу.

СТРАЙК ЦИРКОВЦІВ.

НЮ ЙОРК. — Циркові робітники й актори в цирку Рінґлінґа застрайкували. Але заряд цирку рішився продовжати вистави, опираючись на тому, що тільки частина акторів застрайкувала, а решта лишилась далі на праці. Заряд цирку також сказав, що страйкові пікетники, які пікетують перед входом до Медісон Сквер Ґардену, де відбуваються циркові вистави, не тільки що не відігнали людей від каси, але навпаки, викликали серед публики ще більше зацікавлення.

ДОМАГАЄТЬСЯ ЦЕПЕЛІНІВ.

ВАШИНҐТОН. — Командир Розенталь, що командував кількома американськими цепеліновими бальонами і був у кількох повітряних катастрофах, в яких ті цепеліни згоріли, тепер перед сенатським комітетом домагався грошей на будову чергового цепелінового бальона. Він сказав, що не звертаючи уваги на попередні катастрофи, цепелінові бальони таки мають перед собою будучність. А коли тепер конґрес на ту ціль не ухвалить грошей, то той промисл в Америці цілком заникне.

МАТИ ДЖЕКА КУҐЕНА „НАГНІВАЛАСЯ".

ГОЛІВУД. — Довідавшися, що її син пізвав її до суду за зворот грошей, які він заробляв іще будучи дитиною, мати Джека Куґена висказала своє „обурення" на Джека. Вона не заперечила, що син у часі своєї фільмової карієри заробив чотири міліони долярів, які тепер опинилися в руках її і вітчима, але „оправдувалася", що вона синові ніколи не обіцяла ті гроші звернути.

СПРАВДІ СЦЕНА, ЩО РОЗДИРАЄ СЕРЦЕ.

Через дивачний хмаролом залили води долину Ґвайтстон, у стейті Джорджія, і забрали дім Конерсів у Ґвайтстоні, затоплюючи 13 осіб. На образку: Бордер і його жінка оглядають місце, де стояв дім, у котрому між жертвами були їх 6-літня дочка Телма й 4-літня дочка Боні, що гостювали в Конерсів.

РОСІЙСЬКЕ ПОГРАНИЧЧЯ БЕЗ ОСЕЛЬ І ЛЮДЕЙ.

Естонська преса пише, що совєтська влада закінчила виселювання селян з місцевостей, що лежать при естонському кордоні. Тому, що оселі виселених цілковито знищили, прикордонна смуга по російському боці лежить сьогодні пусткою: без осель і людей.

ГОЛОДНИЙ... ГОЛОДОМОР.

З Больонії повідомляють, що там відбувся сензаційний процес, якого головним героєм був бразилійський професійний голодомор Джентіль Кадрамель.

Він заявив, що побє дотеперішні рекорди професійних голодоморів і рішив у Больонії перевести відповідний експеримент. Так, як і всі інші товариші по професії, дав він себе замкнути у скляній кімнаті. Попри клітку проходили глядачі подивляти людину, що зможе найдовше видержати без їдження.

Чотирнацять днів тривала вже „голодівка", коли раптом пятнацятого дня приловили секретаря голодомора, як він вночі перепачковував свому хлібодавцеві бішкопти. Кадрамеля арештували під закидом обманства і відставили негайно до суду. Суддя засудив його на два роки і 3 місяці вязниці. Його секретаря, який помагав голодоморові підчас обману-голодівки, засудив на 18 місяців вязниці.

ВАЛЬДЕМАРАС ЖИТИМЕ ПОСТІЙНО У ФРАНЦІЇ.

Колишній литовський диктатор, Вальдемарас, якого помилували і випустили з тюрми, покинув Литву і поселився на постійно у Франції.

ДОРІЖНЯ В ІТАЛІЇ.

Доріжня в Італії зростає чимраз більше. Уряд підніс ціни деяких родів папіросів 10%, соли 15%, а фосфорових сірників 25%. Крім того уряд збільшив 300% податок від світляного газу. Мусять покрити недобори, спричинені війною.

ГУМОР У МАНІТОБСЬКІЙ ЛЕҐІСЛЯТУРІ.

Посол Лісовський з Етельберт, Ман., скаржився, що сала нарад у парляментарнім будинку є дуже неакустична і через це в часі дебат посли мусять дуже насторошувати свої вуха, щоби почути, що інші посли говорять. Посол Лісовський взивав, щоб уряд поробив деякі зміни у вигляді салі.

Над тою справою розвелася у леґіслятурі дебата. Посол Квін казав, що він нераз чув, як дехто твердив, що манітобські посли дурні. Але він ніколи не чув, щоб хто казав, що посли глухі. Взагалі Квін радив, щоб уряд віддав парляментарний будинок на власність бондовців, бо діти теперішнього покоління перебеберуть колись старий дім, а на нім буде стільки довгів, що за два нові. Довги за будову парляменту майже такі самі як були, коли парлямент був збудований, хоч провінція вже виплатила яких вісім міліонів долярів.

Ґенерал Кечен радив, щоби перед послами ставити меґафони, а посол Вилис казав, що воно добре діється, що в парляменті не все можна чути, бо там часами говорять такі речі, що ліпше, як про них не добре чути.

Дебата над справою покінчилась на тім, що премієр Брекен обіцяв обдумати спосіб, як би салю нарад перемінити, щоб там було ліпше чути.

ЯПОНСЬКА ВВІЧЛИВІСТЬ.

Як відомо, японці незвичайно ввічливі і дуже чутливі, так, що іноді навіть за дрібниці, які нам видаються зовсім маловажні, японець готовий поповнити гаракірі, як во щось вийшло не по його думці. Ця „перечулена" чутливість така велика, що навіть японські кельнери, фризієри і прислужники не приймають „чаєвого", якщо воно не вміщене у зачиненій коперті. Прийняти „голі" гроші, вважає кожний японець за щось образливе, тому теж вживають до цього спеціяльно зроблених малих паперових коперт.

НАЙКРАЩЕ УЛАДЖЕНЕ ЛЕТОВИЩЕ.

В Іраку викінчують будову летовища в Басрі, якого поверхня обіймає 6,000 кв. м. В головному будинку перший поверх приначений на державні бюра і летунських товариств, другий поверх на гостинницю для подорожніх. До вжитку подорожніх передали 50 кімнат з 85 ліжками. В кожній кімнаті є лазничка з гарячою водою. Кошти будови сягають 60,000 фунтів стерлінгів. Літовище відкриє король Іраку, Ґазі, який прилетить літаком у супроводі всіх літаків Іраку. Фахівці запевняють, що летунський порт у Басрі є одним з найкраще уладжених летовищ на світі.

ЧЕСНИЙ ПОЛІЩУК.

Функціонар почтового уряду в Янові (на Поліссі), П. Лясковскі, згубив по дорозі до стації мішок з 11,490 зл. і листи. Мішок знайшов мешканець Рудок, громади Бродниця, пинського повіту, 62-літній Іван Устянчук. Устянчук відніс якстій мішок з усім змістом на постерунок поліції в Янові. Звертають увагу, що Устянчук — зовсім убогий чоловік і утримує хвору на умі жінку та двоє дітей.

ДЕ КОЛИСКА АЛЬХЕМІЇ?

Досі думали, що початків таємної науки альхемії, що цвила так буйно в середніх віках, треба шукати у старім Єгипті, де нею займалися греки. Тимчасом в останньому часі знайшли китайський трактат про альхемію, який написав китайський учений Ко Ґунґ в 317 р. перед Хр. З нього виходить, що вже в ті часі китайські дослідники займалися питаннями, якими займались европейські вчені щойно кільканацять віків пізніше, як нпр. пробами винайти золото і срібло з інших хемічних тіл чи розшуками еліксіру, який запевнює безсмертність. Ко Ґунґ каже, що китайська альхемія в його часах мала вже 600 літ. Цей цікавий альхемічний трактат зперед 2200 років видала тепер американська Академія Наук і Мистецтв.

У ПОЛЬЩІ ПОЛЯКИ МАЮТЬ ПРОВОДИТИ, А „МЕНШИНИ" СЛУХАТИ

ВАРШАВА. — Польський сенат обмежив національним меншинам доступ до адвокатури. Заки прийшло до ухвалення нового закону про адвокатуру, відбувалися, як відомо, в Польщі численні протестаційні віча, звернені проти проекту такої зміни. Протестували головно жиди й українці, бо новий закон готов цілковито замкнути одним і другим доступ до адвокатури. Польська Агенція Телеграфічна, що сповіщає про ухвалу того закону, боронить закон тим, що проектодавці виходили з заложення, що про життя Польщі повинні рішати поляки, що ті останні повинні бути у проводі, та що це є неприродне явище, коли в деяких місцевостях є 53%, а то й 73% адвокатів-жидів. Новий закон хоче теж „вичистити" адвокатуру з неморальних елементів. Але тепер питання, що треба розуміти під цею „неморальністю". Бо під неї готові підтягнути в першу чергу „політику", себто всяку діяльність, яку польська влада вважатиме виявом нельояльности супроти Польщі.

ЗАТВЕРДИЛИ ПОЛЬСЬКИЙ ПАВІЛЬОН НА ВИСТАВІ.

ВАРШАВА. — Вже є готовий і затверджений проект польського павільону, який буде виставлений на Світовій Виставі в Ню Йорку в 1939 році. Проект є ділом інжинірів Ґаліновского і Цибульского та маляря Коварского. Павільон матиме вежу, високу 56 метрів. На верху вежі буде памятник Косцюшка, що буде копією того памятника, що є в Кракові на Вавелю. З памятника будуть розходитися кожного дня звуки марійського гимну. Вхід до павільону буде нагадувати краківську „Фльоріянську Браму". Стіни почесної галі будуть прикрашені малюнками, взятими з польської історії. Будуть виставлені також памятники польської культури. Буде і польський ресторан, влаштований на лад давнього польського заїзного дому.

ПОМЕР ШАЛЯПІН.

ПАРИЖ. — Не стало одного з найбільших співаків світу. Помер Федір Шаляпін, великий співак (бас) і мистець, маючи 65 років. Його заробітки доходили в Америці до $3,000 за один виступ. Співав в операх і на концертах. І всюди з однаковим, велеканським успіхом. Загально відомий з дуже оригінального й високо артистичного віддання титулової ролі в опері „Борис Ґодунов" Мусорґського. Родився в Казані (Московщина) 1873 року. В молодих літах дуже бідував. Виступав у ріжних мандрівних театральних трупах; між іншими співав довгий час в українській трупі. Вийшов „з низів" і знав трагедію життя тих низів. Але сам любив жити й уживав його, скільки міг. А засоби на те мав, бо заробляв величезні суми. Совєти дали йому титул „народнього мисця", а потім йому його відібрали, коли він, виїхавши за границю, не хотів вертатися назад. На своє оправдання заявив, що він не виступає проти совєтських ідей, але не хоче бути звязаним у своїй штуці. Хоче бути наскрізь вільною людиною. І тому не вертається до Росії.

ДІСТАВ ВЕЛИКІ ПОВНОВЛАСТІ.

ПАРИЖ. — Премієр Даладіє дістав диктаторські права на три місяці. Зараз візьметься затягати нову позичку на 35 біліонів франків. Піде вона на збороєння. Покищо зліквідував страйки. А це великий успіх, як на початок.

ДОПОМАГАЄ ЧЕРВОНИМ.

ПАРИЖ. — Американський кореспондент подає з французько-еспанської границі, що він є свідком того, як з Франції йде тепер величезна допомога в амуниції, повзах і літаках для червоного еспанського уряду. Пересічно переходить границю що дня яких 200 вантажних автомобілів. Заявляє, що треба надіятися, що червоні війська зможуть тепер дати відпір армії ген. Франка. А може навіть зачнуть офензиву.

НОВІ ПОГОЛОСКИ ПРО ВІЙНУ.

ЛОНДОН. — „Дейлі Телеграф" подає з Токіо, що на совєтській території прийшло до повітряної боротьби між совєтськими і японськими летунами, що залетіли на совєтську землю. Один японський літак знищено. Японські газети пишуть тепер отверто про це, що Японії треба піти війною на Совєти, та що тепер є властива на це пора.

САМОГУБСТВО ҐЕНЕРАЛА.

ВІДЕНЬ. — Доносять, що поповнив самогубство ґенерал Вільгельм Ценер, що був у кабінеті Шушніґа міністром війни. Він був тим, що організував суд, який судив убивників канцлера Дольфуса.

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays by the Ukrainian Press and Book Co., Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 3, 1879.
Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.
За оголошення редакція не відповідає.
За кожну зміну адреси платиться 10 центів.
Тел. „Свобода": BErgen 4-0237. — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016. 4-0807.
Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

ПАРИЖ-ВАШИНҐТОН

Стоять перед нашими очима два законодатні найвищі тіла двох демократичних країв: Злучених Держав і Франції. Це значить, що маємо на приміті два парляменти: один, що тепер радить у Парижі, а другий, що радить у Вашинґтоні. А думаємо про те, що в них ділялося в останніх часах.

Як відомо, соціялістичний премієр Леон Блюм домагався від парляменту надзвичайних, диктаторських прав, щоб таким чином лекше добути Францію з того безладдя й фінансового клопоту, до якого довів її уряд „людового фронту". І ми були свідками, що в французькій палаті послів, яку контролюють соціялісти і большевики, що творять більшість, ухвалено дати Блюмові такі диктаторські права. Але сенат, де сидять люди розважніші й де сенатори (що теж важне) не так дуже залежні від виборців, бо їх вибирають на довгі роки, заявився проти дальших експериментів соціялістичного премієра і його уряду, опертого на народнім фронті, створенім на підставі згоди соціялістів з комуністами. Саме тепер, як знаємо, завалився Блюм та його народній фронт. Але в тім випадку це неважне, бо нам іде тільки про згадані два розбіжні рішення. Та про те, що по ухвалі сенату відбувалися в Парижі демонстрації, головно комуністів, підчас яких демонстранти кричали „на гак з сенаторами".

А тепер погляньмо, що сталось у Вашинґтоні. Тут сенат заявився за проект реорґанізації уряду, предложений президентом Рузвелтом. Себто, заявився за такий проект, котрий, як усі признають, є дійсно і конечно потрібний, бо урядова машина не відповідає модерним потребам. Та палата послів заявилася більшістю голосів проти цього проекту. І він перепав. Та, на диво, не чути голосів, що признавалиб слушність рішенню палати послів, коли мова про самий законопроект, про саму справу. Але зате є повно голосів, які виразно твердять, що це рішення було свого роду демонстрацією, було протестом проти диктатури, хоч на ділі нема навіть переконання, щоб у президента Рузвелта було бажання стати диктатором. Він виразно вирікся таких амбіцій, а запропонував те, що доконче треба зробити, щоб державна машина могла в тих тяжких часах належито функціонувати, скоро й успішно. Та це останнє було замалим арґументом для більшости конґресменів. Вони вважали, що важнішою справою є саме в такій тяжкій хвилі задемонструвати виразом недовіря до свого власного президента, що Злучені Держави не піддадуться диктаторам у такий спосіб, як піддалися їм деякі держави в Европі.

Ось маємо перед собою дві великі демократії. В обидвох сенати поступили розумно, хоч виходили з ріжних заложень. Інакші були мотиви в Франції, коли не хотіли дати диктаторських прав соціялістові, що йшов разом з комуністами, а інакші були у Вашинґтоні, коли сенат годився признати такі права ліберальному президентові Рузвелтові. І треба було ще виказати потрібний розум і палатам послів, а демократія вийшлаб горою.

ПЕРЕД НОВИМИ ВІЙНАМИ

Ще не пройшло двадцять літ від кінця останньої світової війни, а вже всі держави землі готуються до нового великанського зудару. Покійний бритійський політик Р. МекДоналд, коли 1928 року був у Берліні як гість тодішнього німецького уряду, сказав у своїй промові, що війни не буде, поки ще не виросте нове покоління, яке не знало війни. Небезпека війни, казав МекДоналд, буде збільшуватися з кожним роком, бо підростатимуть люди, які війну ідеалізують як геройське і святе діло. Той таки МекДоналд зазначив тоді в своїй промові, що одною з найнебезпечніших країн, в яких може найлекше вибухнути нова світова війна, є **Україна**.

Після промови МекДоналда минуло десять років. Мусимо визнати, що він мав добрий „політичний нюх". Справді, рік за роком світ наближається до небувалого в своїй силі военного конфлікту.

Очевидно, не сама „зміна поколінь" приводить людей у ріжних країнах до военних настроїв. Є ще й інші чинники, куди важніші. Це насамперед руїнницька робота московських комуністів, які своїм вмішуванням до внутрішніх справ усіх народів зруйнували демократичний устрій у великій частині Европи. Не забуваймо, що большевики виразно хотіли нової світової війни, а **Троцький** 1925 року навіть **пророкував**, що нова світова війна вибухне між Великою Британією і Злученими Державами Америки! Само собою, большевики хотіли бути поза війною, щоби пізніше виступити проти імперіялістів і подиктувати їм „світову революцію".

Та замісць світової революції в Европі большевики зо своїм комінтерном доґралися до гострої реакції. Реакція, і то найзавзятіша, прийшла там, де комуністи сподівалися легкої перемоги совєтської влади": в Італії та в Німеччині. Перемога фашизму в Італії та в Німеччині дала приклад також іншим країнам, у яких демократія ще не пустила глибокого коріння. А разом із перемогою фашизму в тих державах почалося зброєння нечуваним темпом.

Всі, що зброяться, заявляють, що це вони роблять для більшої безпеки і що вони й не думають почінати війну проти когонебудь. Але все це — гарні слова. Перегони в зброєнні конче мусять вести до війни, бо врешті настає момент, коли одна ґрупа держав починає відчувати свою перевагу над противником і хоче цю перевагу обернути в діло, щоб не пропали гроші, витрачені на літаки, гармати й повзи.

Здається, що такий переломовий момент уже наближається в Европі. Франція, яка подиктувала Німеччині версайський мир 1919 року, тепер мусіла помиритися з тим, що Німеччина крок за кроком той договір знищила. Прилученням Австрії Німеччина показала, що вона зовсім не числиться з такими міжнародніми зобовязаннями, як ті, що їх списав версайський договір. Адже Гітлер прилучив до Німеччини Австрію, хоч недоторканість границь цієї держави була ґарантована договорами і Лігою Націй! Після австрійської драми навіть сліпий міг побачити, що це не кінець, хоч Гітлер і заявляє, що Німеччині потрібний спокій.

Через тиждень після прилучення Австрії до Німеччини несподівано показала свої імперіялістичні роги Польща супроти Литви. Литва і Польща — члени Ліґи Націй. Але це членство не перешкодило польському урядові післати литовцям ультимат, який міг привести до війни, колиб Литва не покорилася.

Чи польський ультимат був поданий так собі, випадково, саме після перемоги Гітлера в Австрії? Зовсім ні. Не є таємниця, що Німеччину й Польщу звязує тісне порозуміння в східньо-европейських справах. Відомо, що вже від 1933 року уряд Гітлера домагається від Франції, щоб Німеччині дано „вільну руку" на сході Европи. В цьому Німеччині помагає Польща. Нема сумніву, що польський ультимат Литві був спробою, як на це відгукнеться совєтська Росія. Литва не хотіла уступати перед польським насильством, литовський уряд просив допомоги з Москви. Але Москва порадила литовцям уступити. Капітуляція Литви була фактично капітуляцією Москви.

Очевидячки після цього спроби уколоти СССР повторяться. Експеримент з Литвою був для Варшави й Берліну доказом непідготованости московського уряду до активного виступу в обороні заприязненої з Москвою держави.

М. А.

ПРИЙМАТИ АМЕРИКАНСЬКЕ ГРОМАДЯНСТВО!

Ми вже нераз писали про те, що той, хто може, а не стає американським громадянином, поступає нерозумно, зо шкодою для себе самого й для іміґрації. Про те заговорив тепер наш Рідний Край. А в старокрайовім „Ділі" (ч. 61) посол д-р Степан Баран виразно взиває українців, що живуть у ріжних краях, щоб старалися негайно приняти чуже громадянство.

Тим разом не будемо повторювати тих арґументів, які ми давніше підносили, коли взивали наших іміґрантів брати громадянські папери. Тепер вкажемо тільки на ту небезпеку, на яку вони можуть бути виставлені, якщо надалі оставатимуть громадянами польської держави. Ото польський сойм ухвалив тепер закон, який треба вважати тяжким ударом у сторону тих іміґрантів, що походять з тих земель, що тепер є під Польщею. Є це закон, на підставі якого може польська влада позбавити такого іміґранта польського громадянства.

Що це за закон?

Щоб наші іміґранти, що не є американськими громадянами, а зачисляються до громадян Польщі, знали, що їх жде, подаємо деякі параграфи згаданого польського закону.

Ст. 1. Польський громадянин може бути позбавлений польського громадянства, якщо: 1) ділав за кордоном на шкоду польської держави, або 2) проживаючи за кордоном найменше 5 років по повстанні польської держави, стратив злуку з польською державністю, або 3) проживаючи за кордоном, не вернувся до Польщі в означеному реченці на зазив закордонного уряду Річипосполитої.

Ст. 2. Оречення про позбавлення польського громадянства видає міністер внутрішніх справ. Це оречення не вимагає мотивування і є викональне негайно.

Ст. 5. Особи, що їх позбавлено польського громадянства на підставі статті 1, точка 1, нинішнього закону, навіть по одержанні чужого громадянства можуть перебувати часово на просторі польської держави тільки за попередньою згодою міністра внутрішніх справ. Хто всупереч повищій постанові перебуває на просторі польської держави, підпадає карі вязниці від 1 року до 5 років і грівні в необмеженій висоті.

На що його видано?

Щож спричинило видання цього польського закону? На це є ясна відповідь польського уряду, який сам запроектував отсей закон. Він виразно подає у своїх мотивах, що видання цього закону спричинило те, що досі не було в Польщі законних приписів про те, як можна позбавити польського громадянства особу, що живе за границями Польщі й там за кордоном працює в некористь Польщі, на шкоду польської держави. Не було, каже польський уряд, закону, який міг би карати тих, що за границями Польщі відносяться ворожо до Польщі, хоч користають з польського громадянства й польських пашпортів. Закон цей, згідно з бажанням проектодавців, має на меті заставити польських громадян, що живуть поза Польщею у чужих державах, ставитися до Польщі льояльно й працювати для її добра.

Закон цей є звернений проти таких польських громадян, котрі допускаються на чужині вчинків, за які карає карний кодекс, і котрі своїми злочинами наносять Польщі нечесть. Та є він звернений також проти таких польських громадян, що не допускаються згаданих злочинів, але зате ведуть у чужих державах протипольські кампанії, що скликують протипольські віча, що видають протипольські брошури чи книжки, а в першу чергу, що видають газети, в яких пишеться в протипольськім дусі. Очевидно, що тут мається на увазі в першу чергу редакторів таких протипольських газет.

Проти кого цей закон звернений?

Нема сумніву, що закон видано в першу чергу на те, щоб можна було позбавити громадянства великого числа жидів, що досі жили в Німеччині чи Австрії як „пашпортові поляки". Польща була в страху, що тепер, коли Гітлер заняв Австрію, зачне вертатись до Польщі велике число жидів, що давно з Польщі вийшли і булиб до неї ніколи не вертались, якби не гітлерівська антисемітська акція. Ось тому й видано цей закон з надзвичайним поспіхом.

Та він однаково бє також і українських іміґрантів, що перебувають у Злучених Державах, Канаді, Арґентині, Бразилії, Уруґваю і Параґваю. „Діло" пригадує, що польський уряд взагалі не дуже то милим оком глядить на українську іміґрацію в Америці. Але не завжди можна було тому урядові показати свою силу щодо іміґрантів. Та тепер буде інакше, бо згаданий закон про позбавлення польського громадянства діткне цілком певно десятки тисяч українських іміґрантів, які проживають довше як пять років поза границями Польщі.

Ні пяди землі в українські руки!

Посол д-р С. Баран звертає увагу ще на одну дуже важну сторону цього нового польського закону. Він каже, що закон є тісно звязаний із земельною політикою польського уряду. А ця політика, як відомо, є того роду, щоб кольонізувати українські землі під Польщею польськими кольоністами. Себто, дбати про те, щоб кожний клаптик землі, який є на продаж, попадав у польські руки. Головно, коли мова про парцеляцію двірських обшарів.

Отже досі так бувало, що багато українських іміґрантів з Америки вертались до Рідного Краю і тут з зароблені й заощаджені в Америці гроші купували землю. Очевидно, що ті українці вертались тепер на польський пашпорт як польські громадяни і як такі могли таку землю законно набувати. Такі громадяни, що, як пише „Діло", набрали в Америці освіти й практики, ставали по селах по повороті провідниками і займались освітною та патріотичною працею. Та таке було можливе досі. А тепер цього вже не буде. Новий польський закон дає польській владі право позбутися таких поворотців з Америки і не дати їм спромоги набути землю, чи вернутись до свого рідного села.

ВСЮДИ ПЕРЕШКОДИ

„Доми Людове" ростуть на українських землях під Польщею, як гриби по дощі. Тому цілком зрозуміле, що з українського боку є велика журба за те, щоби по наших селах були „Народні Доми". Та з якими перешкодами приходиться тут боротись, видно з таких малих прикладів, що їх наводить львівський „Наш Прапор" (ч. 4):

„Є села, що стараються і хочуть у себе будувати доми, та стрічаються з великим перешкодами з боку адміністраційної влади. Я наведу кілька прикладів із Золочівщини. Як ми вже читали на сторінках „Нашого Прапору", якась злочинна рука підложила вогонь під „Народній Дім" у Жуличах, що в ньому мали приміщення всі українські товариства. Згорів не лише дах дому, але і всі надбання товариств, цебто кооперативні товари, читальняна бібліотека і всі книги діловодства, театральні прилади і т. п. Виділ читальні „Просвіти" робив і робить старання, щоб Народній Дім у Жуличах відбудувати, а навіть одержав від гміни згоду; здавалося, що все піде легко. І що; думаєте?... Дім уже другий рік стоїть не відбудований, бо дозвіл гміни відкликано. Мовляв, „без зезволення воєвудзкего" не вільно дому відреставровувати. І справа в дорозі рекурсів. Також і в Утішкові: пляни будови ждуть на їх затвердження вже третій рік. Все „чогось бракує", або замало, або завелике, або „зависоке, чи як там, щоб довше проволікти справу будови Народнього Дому. Буває й таке: В Русилові будує господар Михайло Луцишин дім на своїй площі й хтось зо злоби робить донос, що це він будує дім для читальні „Просвіти", якої він є головою. І стап! „Доходзеня", тяганина... Будуть іще судові розправи. Ще краще було в Юськовичах: Чисто українське село. Читальня містилась у громадськім домі, але льокаль, що в ньому містилася читальня, громада відреставровує, тому громадяни Юськович постановили побудувати собі звичайну хату, щоб товариства мали своє приміщення; виєднали згоду з гмінного уряду, прийняли теслі, приготовили матерял до будови. Коли все було готове, прийшов постеруньковий і сказав грімке: „пшестаць будовен!" По довгих зусиллях і клопотах у воєвідстві виєднано дозвіл на будову, бо згоду уряду гмінного відкликано".

Хто має рацію?

— Чому ти ходиш на милиці?

— Я мав самоходовий випадок.

— І що? Не можеш ходити без милиці?

— Лікар каже, що можу, а адвокат сказав, що не можу...

Я. Голубецький.

ПОРАДИЛИ СОБІ

(Оповідання).

(1)

У господаря Навчука ладилися до весілля. Навчук віддавав свою доньку. Щоби при кінці приготовань до весілля не було заколоту; щоби, як то часто буває, чого важнішого не забути, Навчук намагався все потрібне придбати, чи зробити заздалегідь.

— Що може лежати довший час, — казав — нехай вже тепер буде вдома і нехай лежить каменем, бо перед самим весіллям і так буде багато закрутанини, буде про що думати.

Такими річами, які вдома могли стояти довший час і спокійно дожидати весілля, були також напитки. В цім селі був такий звичай, що гості не мали права з весілля вертатися на власних ногах. Як не відїздили мертвецки пяні, то в селі висміювалися, що господар „лапсердак" і не гостинний, бо не було що пити! Навчук дуже пильнував, щоби на нього не нарікали і з нього не сміялися. Напитки були першими річами, які він скуповував і ховав до комори. Щоби своїм гостям догодити, Навчук загадав спровадити не лиш горівку і пиво, а й цілу бочку меду. Що гості не випилиб, лишилось би вдома. Мід незгірший напиток.

Дві милі від села є місто, в якім варять мід і розсилають його на всі сторони світу. Одної днини Навчук сказав до свого сина Гарасима:

— Запрягай воли, бо поїдеш по мід. Поїдеш до Лейзора Кранца і візьмеш цілу бочку.

Гарасим витягнув з шопи сани, запряг воли, взяв мотузи і ланцухи, щоби ними привязати до саней бочку, і поїхав. Доїздячи до міста, Гарасимові прийшла до голови така думка, що у Лейзора мід не найліпший. На добавок, Лейзор, як кожний Лейзор. Він жид.

— Чого пхатися до жида, коли є свої? — думав Гарасим. — Люди кажуть, що у Наріжного мід ліпший, як у Лейзора.

Коли Гарасим думав про Наріжного, то перед очима його душі стояла Ганка, наймичка у Наріжного. Як Ганка коли не робила коло коров, то в шинку Наріжного заступала господаря. Наріжний знав, що неодин парубок і неодин жонатий заходив до нього тільки тому, щоби з Ганкою побалакати, або хоч би лиш дивитися на неї, моргнути на неї. І Гарасим знав, яка тота Ганка гарна. І він, коли тільки був у місті, забігав до шинку Наріжного.

Гарасима сердило те, що ріжні баламути силкуються своїм павутинням обмотати дівчину. Та його успокоювало те, що дівка мабуть не дурна була, бо вона полювала на мужа. Вона знала, що бідній дівчині взагалі дуже тяжко вийти замуж, отже пильнувалася. Гарасим боявся тільки того, щоби хтось не залюбився і не вхопив її за жінку.

Гарасим був би у великім клопоті, бо не знав би, що відповісти, якби його хто спитав, чого він пхається до тої Ганки. Баламутити її не хотів і знав, що вона не дасть себе збаламутити. Женитися з нею не думав, бо знав, що його батьки на таке не згодяться. Ганка мабуть була цілком бідна дівчина. Якби була донькою багачів, то батьки були би не пустили її на службу до міста. Як би Гарасим хотів щиро відповісти на свої питання, то хіба сказав би, що до неї бігає тому, що його до Ганки „щось тягне".

І тепер, коли Гарасим вже доїздив до міста, його до Ганки щось тягнуло. Лиш тому, що його тягнуло до Ганки і що Ганка була не у Лейзора, а у Наріжного, Гарасим був тої думки, що мід Наріжного багато солодший і сильніше опянює, як жидівський мід. І ближче було до Наріжного, як до Лейзора. Лейзор був по тім боці міста, хата Наріжного була перша по цім боці, зараз при вїзді.

Перед містом була гора, місто внизу. Хата Наріжного, котрою місто зачиналося, стояла на підніжжі тої гори. Виїхавши на хребет гори, Гарасим підкинув під полози ланцухи і став спускатися вниз. Вже підїздив під хату Наріжного, але ще не рішився, чий мід взяти: Лейзора, чи Наріжного. Лиш одно було певне, що до Наріжного поступить подивитися на Ганку. Притоку легко було знайти. Перед хатою Гарасим зупинив воли і увійшов до шинку.

Гарасим надіявся, що шинок, як то звичайно буває в цій порі, буде порожний. Гадав, що в шинку, як звичайно в цій порі, буде тільки Ганка. Не по нутру було йому це, що в шинку сидів сам Наріжний і за довгим столом якийсь парубок, котрого не зараз пізнав. Ганки в шинку не було.

— Слава Ісусу Христу! — сказав Гарасим, увійшовши. — Я лиш на хвилиночку, щоби скрутити папіроску. На дворі не годен, бо зимно і папіроски не годен вдержати в пальцях. Пізніше загляну ще раз, бо тепер маю в місті орудку.

Коли Ганки не було в шинку, то йому нічого було сидіти тут. Волів ще раз прийти пізніше.

— Крути і загрійся! — відповів господар. — Я скористаю з того, що ти тут, і піду з Яцком дати йому барилочку меду.

(Далі буде).

Розмова.

— Що ви так зле виглядаєте, сусідо?

— Гризота, сусідо.

— Якого роду, чи можна знати?

— Жіночого, сусідо, жіночого.

ЛИСТУВАННЯ АДМІНІСТРАЦІЇ

Листи на адресу часопису. — Покликуючися на одно оголошення в „Свобді“, в котрім особа, що прислала оголошення, просила подавати відповіді на адресу часопису, один з читачів ставить до часопису запити, які, за всякою правдоподібністю, ставили теж інші читачі оголошень, але їх ще явно не висказували.

„Поясніть мені“, пише він, „як можна так зробити, щоб адреса оголошення була подана на „Свободу“? Це добре, бо зараз усі сусіди не знають, хто писав те оголошення, але з другої сторони може є багато тяжче, бо редакція мусить передавати голос кожного кандидата власникові“.

Автор цього листа відкликується на одно оголошення, що було в „Свободі“, бо, як йому здається, він саме відповідає потребам тої особи, що подала була оголошення. Одначе він знає, що особа, котра подала оголошення, може з ним не згодиться, а в такому випадку він хотів би самий подати оголошення до „Свободи“, але хотів би впевнитися, що оголошення буде подане без його назвища, бо подання назвища моглоб йому наробити клопоту з язикатими сусідами й знайомими.

Автор цього листа змалював справжню ситуацію з життя: так, як він описує, так справа часто й мається. Буває, що людина чогось потребує й хотілаб відкликатися до громадянства про поміч, але злі люди готові це схопити на язики й зробити з миші вола. Через те такі оголошувачі подають своє оголошення під умовою, що ґазета дозволить їм не подавати їхнього імени й адреси, а за те згодиться приймати всі зголошення. Адміністрація ґазети розуміє справжню потребу тайни для таких людей і тому, як адміністрація не бачить тут якого обману, вона згоджується, щоб люди відповідали на оголошення листами до ґазети. Ясна річ, що адміністрація має з таким оголошенням більше праці, але ґазета має в цьому свій інтерес: якби цього не зробила, то такі люди не оголошувалисяб. Через те, що ґазета має в цьому інтерес, щоб робити такі вигоди своїм оголошувачам, ґазета держить у тайні й адресу особи, що оголошуться, й адресу особи, що відповідає на таке оголошення. Адміністрація часопису, переконавшися, що лист належить до оголошувача, передає його оголошувачеві. Ґазета зовсім не впливає на те, що оголошувач з тими листами зробить, кого він собі вибере, чи кому він там щось продасть. Це вже діло оголошувача.

Оголошувач не має причини боятися, що часопис нарушить тайну. Ґазетярі вже з природи свого заняття знають багато річей, які їм приходиться держати в тайні.

До цих пояснень треба би ще додати кілька слів про такі оголошення. Наскільки ми знаємо з досвіду з такими оголошеннями, вони мають усе великий успіх. Люди, які послугуються ґазетою для оголошення своїх потреб, ніколи не нарікали на брак уваги з боку читачів. На такі оголошення читачі правильно щедро відгукуються. На оголошення пошукування праці, пошукування робітників, пошукування рідні, пошукування якихось спеціяльних річей, і тим подібні все приходила маса листів. Тому всяким людям, що мають такі потреби, порадно вживати саме цього засобу шукання.

В КОЖНІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИНЕН ЗНАХОДИТИСЯ ЧАСОПИС „СВОБОДА“.

З ДНЯ

ПОМИЛКА.

Кажуть, що не помиляється лиш той чоловік, котрий нічого не робить. Коли хтось лежить собі спокійно на печі тиждень, місяць, чи рік, то цілком певно за той час він помилки не зробить. З виключенням хіба того, що ціле його лежання на печі є нічим іншим, тільки грубою „помилкою“. Людина, котра працює, скорше чи пізніше, а таки десь помилиться.

Кажуть також, що тільки сильний і характерний чоловік має відвагу признатися до помилки. Дурень (вибачте за слово), навіть коли зробить помилку, то не має відваги до неї признатися. Він буде пінитися, гарячитися, червоніти, щоб таки якось свою помилку замазати і не признатися, що це була помилка.

ПРИЗНАЮСЯ ДО ПОМИЛКИ.

Після такого вступу я грішний також хочу признатися до помилки. Так, я помилився.

В одній із статтей у тій же рубриці кілька тижнів тому я порушив був справу провідників і суспільного виховання. Я тоді говорив, що тяжко людям виказувати їх відємні сторони, бо завваг вони не хочуть приймати до себе, а все думають, що ті завваги відносять до когось іншого. Тоді я навів був одну історію зо скупарем і його сусідом. Пригадуєте?

А кілька днів пізніше в тій самій рубриці я старався представити одного такого „редактора“, який у нашім суспільнім житті немов смердюх (сконк) старається все сплюгавити і заповітрити.

В ЧОМУ ПОМИЛКА?

Не назвавши того „редактора“ виразно по імени, я був певний, що тих завваг він не прийме до себе, а буде приписувати їх комусь іншому. Так, як той скупар приписав слова священика свому сусідові. Але я помилився. Бо не тільки, що цей пан „редактор“ нишком признався до моїх завваг, але знайшлися й інші „редактори“, „критики“ й „інспектори“, що признались до них. Всі вони „переказують“, щоб я так дуже на них не накидався, бо вони зо мною „розчисляться“.

А Я МАВ ТІЛЬКИ ОДНОГО НА ПРИМІТІ.

Присягаюся, що я мав на приміті тільки одного такого „редактора“, який, наче той смердюх, воює зо своїми противниками отруйним ґазом; який навіть у чудовій статуї грецької богині Атени запримічує лише погані місця. Але коли на мої завваги зголосилось більше таких „редакторів“ і „інспекторів“, то я над тим мусів глибоко застановитись. Остаточно я прийшов до таких висновків: 1) в нашій суспільности є більше осіб типу згаданого „редактора“ і всі вони мають близьке посвоячення з американським звірятком, званим по нашому смердюх; 2) всі вони є добре свідомі своєї шкідливої вонючої роботи, яку вони виконують у нашій суспільності. Тому, що вони є свідомі своєї киринної роботи і своїх трійливих органів, вони на всяку згадку про смердюха поспішно відзиваються і думають, що це звернене на їх адресу.

НА ЗЛОДІЄВІ ШАПКА ГОРИТЬ.

Кажуть, що місто Одеса було відоме з великого числа злодіїв. Ця погана слава про Одесу пішла по всій Україні, так, що коли хтось питав другого, чи він з Одеси, то запитаний без застанови відповідав: „Ти сам злодій“. Кажуть також, що у Львові є дуже багато українців і поляків, що називаються Левицькі, чи Левіцкі. Коли хто на розі вулиці у Львові кликне „пане Левіцкі“, то половина прохожих обернеться.

Подібне і в нас, в Америці: коли хто згадає імя смердюха, то певна частина „редакторів“, „критиків“ і „інспекторів“ обернеться.

ШКОДА, ЩО ВОНИ ГРАМОТНІ.

Прочитуючи врядигоди ґазетки, редаґовані тими „редакторами“, робиться трохи соромно за нашу тутешню еміґрацію. Мимоволі насувається гадка: чому ці „редактори“ не належать до тої частини нашої суспільности, що є неграмотна? Якби вони не вміли писати, то таких дурниць і такого бруду не писалиб. А то навчили їх добрі люди грамоти, а не дали характеру, і тепер клопіт з ними. Вони використовують освіту, цей Божий дар, на те, щоб у розперезаний спосіб чорнити інших, втручатися в цілком персональні справи людей, видумувати на них несотворені річи, а притім усім немилосерно затроювати наше громадське життя, від чого чимала частина наших чесних громадян мусить затикати ніс і втікати. Втікати як найдалі, в глибину американського життя, в якому вони для українського життя часами зовсім пропадають.

Ось такі бувають наслідки роботи наших смердюхів.

ЛИСТУВАННЯ РЕДАКЦІЇ

Член 76 від. У. Н. Союзу. — Ваша пропозиція, щоб члени У. Н. Союзу добровільно зреклися дивіденди та щоб таким робом ужити призначену на дивіденду суму $50,000 на покриття коштів української участи в Світовій Виставі, не дасться здійснити. Такої справи не можна полагоджувати в такий спосіб, бо один голос спротиву був би вистарчальний, щоб цілу справу вбити. Дивіденда це приватна власність члена чи члениці. Справу треба брати індивідуально. Інакше поведення булоб незаконне.

А. Д., Ню Бритен, Конн. — Той анонімний лист з прапорами ріжних держав Ви одержали певно від когось з наших „кацапів“, або національних ворогів. Питаються Вас, щоб Ви відповіли, як „українська патріотка“, чому між тими прапорами нема українського, а зате є прапори інших народів. Та на ділі там є прапори держав. Отже є також прапори СССР, Польщі, Чехословаччини і Румунії, себто тих держав, що забрали українські землі. Якби СССР, що складається з ріжних „республик“, був такою сфедерованою державою як Велика Британія, то очевидно, що на тій мапі були би прапори України, таксамо як є на ній прапори Канади, Австралії, Нової Зеляндії й інших британських домінів. Та в Советів є „республики“ тільки для задурення світу. От тому там накинено всім „республикам“ прапор червоної Москви.

Чл. 338. — Вам жаль, що вірші не були поміщені. Будьте певні, що й нам також жаль, коли ми змушені надісланого вірша не друкувати.

За що?

Муж переглядає рахунки жінки.

— За що я властиво плачу? Моя жінка носить черевики, що складаються з самих дір, капелюхи без крис і без дна, сукні без плечей і без переду, а до того все коротші, хоч рахунки все вищі.

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

СПОМИН ПРО ЗНЕСЕННЯ ПАНЩИНИ.

Дня 15. травня 1848 року австрійський цісар Фердинанд Благий зніс панщину й заборонив польським дідичам заставляти наших людей задурно на них працювати. Я хотів би поділитися споминами з тих часів, а в першій мірі споминами мого батька, який сам робив панщину, все бачив на власні очі і мені це розказав.

На основі панщинного закону селянин був власністю пана. Пан міг робити з ним і з його майном те, що захотів. Кожний селянин, який мав „дводенний ґрунт“, мусів посилати на панщину зо своєї хати дві особи впродовж цілого тижня. Себто, мусів або сам з жінкою робити, або посилати своїх дорослих дітей. Крім того два дні в тижні мусів робити на полі або в лісі зо своїми кіньми. В часі зими селяни мусіли рубати панський ліс і складати дерево в стоси. А жінки мусіли прясти. В часі зими кожна жінка мусіла для пана напрясти 50 мір полотна. А на весну кожна мусіла садити по дві квочки і приховати для пана 24 курчат до їдження. Господарі мали свої корови, коні й іншу худобу. Але, коли панові подобалася яка скотина, то він її забирав собі, не питаючись дозволу господаря. Бувало часто таке, що коли хтось у родині захорував і не міг виходити на роботу, то панські гайдуки, звані „економами“ і „тивонами“, приходили до хати і хорого тяжко побивали. Бувало нераз таке, що тяжко побивали вагітну жінку, так, що вона ронила дитину. Коли якийсь хлопець хотів женитися, то мусів дістати на це дозвіл від пана. Звичайно таку дівчину, що збиралася йти замуж, пан прикликав до своєї палати і змушував її там цілий тиждень перебути. Про ті знущання українські лірники творили пісні. Та найкраще їх описав український поет І. Франко в „Панських жартах“.

Кажуть, що найжорстокіші пани були в Брідщині. В моїм родиннім селі, Стиберівці, при річці на маленькім пасовиську стоїть фіґура, хрест, а на постументі покров Преч. Діви Марії. Ця фіґура називається „Памятка Свободи“. В нашім селі за моєї памяти святкували що року 15. травня біля цеї фіґури свято свободи. Кілька днів перед тим святом місцеві жінки творили комітет і ходили по селі за збірками на ту ціль. Люди радо їх приймали і кожний давав те, що міг. Один давав горнець збіжжя, інший яйця, а коли це свято припадало по Великодніх Святах, то дехто давав мясо, ковбаси і т. п. Потім з того зібраного добра жіночий комітет приготовляв біля фіґури забаву. Жінки на те свято вбирали фіґуру ріжними стяжками, квітами і вінками. В день свята в церкві правлено Службу Божу з панахидою за померлих, а по Службі Божій всі люди враз з хоругвами йшли під фіґуру і там молились. По церковних церемоніях розпочинали забаву. Сільська музика грала ріжні пісні і танці, молодь танцювала, люди їли і пили й розказували собі притім ріжні історії про панщину і її знесення. Одні з них притім плакали, а інші веселилися, співаючи новітні пісні, себто ті, що повстали по панщині. Ось їх зразок:

Пан млинкує, пан млинкує,
пані відмітає,
А економ бере вила і гній
викидає.
Ой, прийшов пан, прийшла
пані, та стали просити:
Прийдіть, прийдіть, наш
татуню, до нас молотити.
Прийдіть, прийдіть, наш
татуню,
Дамо їсти і тютюну.
Дам горівки, оковити,
Тільки прошу не здурити.
Дам табаки понюхати,
Тільки прошу послухати.

Бодай пани панували,
Бодай пани мали,
Бодай пани за плугами
Хробаки збирали.

Степан Стибіровецький,
Вилминґтон, Дел.

СВІЙ ДО СВОГО.

Є один нарід, що добре зрозумів силу вище згаданого клича. Це чехи. І тим вони стали сильними ще й до світової війни. Вони розвинули свій промисл. Вони підховали своїх ремісників і купців. І давали їм змогу підробитись. А зате стягали від них величезні суми на ріжні культурні чеські цілі.

Не можна сказати, щоб і в нас не було таких людей, що розуміють вагу цього клича. Є такі свідомі й патріотичні люди. Але маємо ще багато таких, що йдуть на віча, де протестують проти наших ворогів і стають в обороні, от як тепер, митроп. Шептицького, але не застановляються над тим, що вони у свому приватному житті не підпирають тих, що таксамо думають і відчувають, що на такі самі віча ходять і жертвують на наші цілі. А навпаки, віддають свої гроші тим, що й тут на американській землі нас зневажають, що висміюють наші національні почування, що, хоч живуть з українських грошей, то не дають ні цента на українську церкву, бо про інші наші потреби вже й не згадую, бо це ніби — політика. Ми мусимо тут розбудовувати наш промисл. Мусимо творити самі варстати праці, щоб можна було давати українцям працю та щоби було звідки діставати гроші на наші народні потреби, які чим далі, тим більше будуть зростати.

Семен Венґер,
Джерзі Сити, Н. Дж.

СУДЖЕНИЙ БЕЗ РУК.

У селі Нотінґем у середущій Анґлії відбулося недавно вінчання молодої пари, на якому зібралося майже ціле село. Коли урядовець цивільного уряду дав молодій парі документ шлюбу до підпису, витворилася мала констернація, бо молодий узяв вічне перо між зуби і написав на документі одну букву „Х“.

Молодий почувався цього дня незвичайно щасливий, бо сповнилися того дня його найгарячіші мрії. Перед кількома роками стрінуло його нещастя, в якому він стратив обі руки, які йому в лічниці ампутували. Там доглядала його піклуванка і між паціентом та піклуванкою вивязалася спершу приязнь, яка згодом перемінилась у любов. Вони рішили обоє побратися, як лиш молодий чоловік зможе вийти з лічниці. Поза лічницею піклуванка далі турбувалася молодим калікою і таким чином їх любов тривала аж донедавна. Колиж у селі довідалися про вінчання безрукого жениха, тоді всі зацікавилися долею того нещасливого і притім щасливого жениха.

Урядовцеві цивільного уряду звернули увагу, що молодий не має рук і не може покласти свого підпису. Погодилася підписати мужа жінка. Одначе урядовець не погодився на таку пропозицію, бо закон вимагає власноручного підпису молодого. З тої клопітливої ситуації знайшли інший вихід, а саме урядовець заявив, що молодий може замісць цілого підпису написати тільки одну букву. І справді, після шлюбу молодий узяв перо між зуби і написав одиноку букву „Х“ замісць свого підпису.

ЗБОРИ, ЛЕКЦІЇ І Т. Д.

ВІД ОКРУЖНОЇ КОМАНДИ О.Ч.С. у ПІТСБУРЩИНІ, ПА:

Повідомляється всіх старшин і членів Орг. Чорноморської Січи, що

ОКРУЖНІ ЗБОРИ

— відбудуться —

В НЕДІЛЮ, 17. КВІТНЯ 1938
У НАРОДНІМ ДОМІ У McKEES ROCKS, PA., в год. 2:30 пополудні.

Проситься всіх прибути, бо є дуже важні справи до полагодження.

СЛАВА УКРАЇНІ! 86

Окр. секр. Йосиф Гебет.

РАДІО

КОМПОЗИЦІЇ УКРАЇНСЬКОГО МУЗИКИ НА ПРОГРАМІ.

У четвер, 14. квітня, в годині 8 ввечір, із радіо-стації WOR, будуть передані в програмі під назвою „Симфонієтта А. Валленстайна" дві композиції відомого українського композитора й дириґента професора Павла Печеніґи Углицького, а саме народня пісня „Пливе човен", зааранжована для дутих інструментів, і „Зашуміла ліщинонька", пісня аранжована на челове сольо з орхестрою.

Виконанням дириґуватиме звісний дириґент Алфред Валленстайн, а сольо на челі виконає знаний Ґіскін.

ТОВАРИШ НАШОЇ ЗЕМЛІ.

Найближче від нас небесне тіло—Місяць є з давніх давен предметом зацікавлення астрономів. Він кружляє довкола нашої Землі недалеко, бо всього у віддалі 380 тис. км., що в астрономії є смішно малою віддаллю. Поверхня сателіта нашої Землі в нічому не пригадує поверхні нашої Землі, хоч Місяць повстав з нашої Землі. Вона покрита багатьома „кратерами", що подібні до кратерів вулканів нашої планети, одначе перевищають їх своїми розмірами. Місячні кратери це долини, замкнені високими горами у формі перстеня, високими 9 тис. м. або й більше.

Мапа Шмідта нараховує коло 30 тис. таких кратерів. Для людських дослідів є доступна лиш одна сторона Місяця. Його друге „лице" є для нас невидне і залишиться для нас таємницею аж до часу міжпланетних подорожей. Крім згаданих вище ланцюгів на Місяці видно т. зв. моря, себто простори, покриті рідко горами, і ланцюги гір „Апеніни" („Альпи" та ін.). Описану поверхню Місяця можна оглядати вже навіть слабою люнетою.

В КОЖНІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИНЕН ЗНАХОДИТИСЯ ЧАСОПИС „СВОБОДА".

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗУ

МІЛВОКІ, ВІС. Збори Тов. ім. Івана Франка, від. 103, відбудуться в суботу, 16. квітня, в 7. годині ввечір, у парохіяльній галі 1231 Вест Скат ул. Кожний член обовязково повинен явитись на ті збори, бо є важна справа і контр. комісія здасть справоздання за 3 місяці. Прошу прийти на означений час. — Михайло Адамчук, секр.

ШІКАГО, ІЛЛ. Місячні збори Бр. Рождества Пресв. Богородиці, від. 259, відбудуться в неділю, 17. квітня, в годині 2. пополудні, в галі парохіяльній, 4950 S. Paulina St. Проситься всіх *членів прибути на ті збори*, бо буде багато справ до вирішення. — Андрій Фоца, рек. секр.

ДІТРОЙТ, МІШ. Збори Бр. св. О. Николая, від. 175, відбудуться в неділю, 17. квітня, в годині 1. пополудні, в У. Н. Домі, 4655 Мартин ул. Проситься членів конечно прийти на ці збори тому, що є дуже важн справи до полагодження. Ваша присутність конечна. Проситься тих членів, що довгують до відділової каси, поплачувати в можности свої довги, бо в противнім разі будуть суспендвоані. — В. Братусь, предс.; В. Білінський, кас., В. Бартош, секр.

ПІТСБУРҐ, ПА. Збори Тов. Рогатинщина, від. 396, відбудуться дня 16. квітня, в 6. годині ввечір. Напоминається як мужчин, так женщин, щоб прийшли на ті збори, бо тут маємо цого місяця вожні справи до полагодження. Буде справоздання секретаря й контрольорів. Далі секретар прочитає спис нагороди з. приєднання нових членів до У. Н Союзу. Третє, буде справа читальні „Просвіти" в селі Коростовичі, повіт Рогатин. — Уряд від. 396.

РОЧЕСТЕР, Н. Й. Місячні збори Бр. св. Йосафата, від. 217, відбудуться в неділю, 17. квітня, в годині 2. пополудні, в гали, де звичайно. На ці збори кожний член повинен явитись бо є важні справи до полагодження. Довгуючих членів проситься вирівняти свої довги цього місяця, бо будуть суспендовані; бротська каса каса не буде більше за нікого висилати розмету. Нових членів будеться принимати до братства і У. Н. Союзу без вступного. Кожний член повинен взяти собі за обовязок і привести одного нового члена, за що отримає нагороду. Не явившийся на цих зборах член буде відвічальний згідно з ухвалою, яка запала на річних зборах. — Мих. Бінашевський, предс.; К. Гунка, кас.; А. Іванів, секр.

ВЕСТ ІСТОН, ПА. Місячні збори Тов. ім. Богдана Хмельницького, від. 137, відбудуться 17. квітня, в годині 2. пополудні, в парохіяльній галі. Проситься всіх прибути на ті збори, бо будуть наради в справі 25-літнього ювилею відділу. Довгуючі члени повинні вирівняти свої вкладки, бо в противнім разі будуть суспендовані. — Ф. Сагатий, предс.; М. Підгайний, кас.; Ст. Колодруб, секр.

ДЖЕРЗІ СИТІ, Н. ДЖ. Збори Бр. св. Івана Хрестителя, від. 270, відбудуться в пятницю, 15. квітня, в годині 7:30 ввечір, в У. Н. Домі, 181-183 Фліт ул. Всі члени обовязані прийти на ці збори і заплатити свої місячні вкладки. На цих зборах члени мають забрати тікети на баль до розпродожу. — М. Баран, секр.

ЙОНКЕРС, Н. Й. Мітінг Тов. Подільська Січ, від. 8, відбудеться в неділю, 17. квітня, в годині 2. попол., у салі Укр. Клюбу, 13 Washington St. Проситься членів явитися і вирівняти свої вкладки. Будуть роздані тікети на баль. Будеться принимати надалі членів без вступного. Тому користайте з нагоди і приведіть нових членів як до Союзу так і до Тов. — Н. Чолій, предс.; В. Мандзій, секр.

ВУНСАКЕТ, Р. АЙ. Квартальні збори Тов. Запорозька Січ, від. 206, відбудуться в неділю, 17. квітня, в годині 1:30 пополудні, в парохіяльній галі, West School St. Обовязком кожного лена бути на квартальних зборах. Не явившийся член на квартальні збори заплатить кару згідно зо статутом. Проситься старших членів привести нових членів до Тов. і до У. Н. Союзу. За це отримаєте нагороду, яку головний уряд У. Н. Союзу назначив. На цих зборах буде справоздання контр. комісії за перший квартал. — Уряд Тов.

ДЖЕРЗІ СИТІ, Н. ДЖ. Місячні збори Тов. Укр. Січ, від. 170, відбудуться в неділю, 17. квітня, в годині 6. ввечір, в У. Н. Домі, 181-183 Фліт ул. Обовязком кожного члена прибути на ці збори і заплатити свої вкладки до У. Н. Союзу і до Тов. Членів, котрі мають залеглий довг по два місяці і більше, як не вирівняють своїх залеглостей, відділовий уряд буде змушений таких членів суспендувати. — Ю. Тисаровський, предс.; О. Логин, кас.; Т. Наконечний, секр.

ГЕЙЗЛЕТОН, ПА. Місячні збори Бр. св. Арх. Михаїла, від. 85, відбудуться в неділю, 17. квітня, в 1. годині пополудні, в Юніон Гол. Проситься прийти на час. Маємо важні справи. Довгуючі члени мають вирівняти свої залеглі вкладки, щоб не втратити права до запомоги. — В. Шипула, предс.; М. Поливка, кас.; О. Костюк, секр.

ОЛИФАНТ, ПА. Надзвичайні збори Бр. св. Кирила й Методія, від. 86, відбудуться в неділю, 17. квітня, точно в 12:30 пополудні, де звичайно. Задля присутности головного радного У. Н. Союзу, О. Запоточного, і інших важних справ, проситься якнайбільше число членів бути приявними на цих зборах. — Гр. Сайкевич, гол.; Т. Мороз, кас.; П. Саламаха, секр.

ОБУРН, Н. Й. Збори Тов. Запорозька Січ, від. 283, відбудуться в неділю, 17. квітня, в год. 2. пополудні, у власнім домі. На ці збори кожний місцевий і позамісцевий член повинен явитися, бо буде касовий звіт за перший квартал 1938 року і є дуже важні справи до полагодження. Напоминається довгуючих членів вирівнювати свої залеглости. Не явившийся на збори член підлягає карі згідно зо статутом товариства. — Василь Лучка, кошовий; Андрій Швирик, скарбник; Михайло Курій, фін. секр.; Григорій Мулик, рек. секр.

ФІЛЯДЕЛЬФІЯ, ПА. Місячні збори Бр. св. Юрія, від. 239, відбудуться в суботу, 16. квітня, точно в год. 8. ввечір. Біжучі справи буде полагоджувати секретар вже від год. 7. ввечір. Тому, що є багато важних справ до вирішення, приявність усіх членів конечна. — Уряд.

ПАСЕЙК, Н. ДЖ. Місячні збори Тов. ім. Івана Франка, від. 97, відбудуться 17. квітня, в 2. год., в церковній галі, 47 Hope Ave. Проситься довгуючих членів заплатити свій довг, бо то вже останній раз упоминається, щоб потім не нарікали, коли їх імена будуть на виказі суспенди і проголошені в часописі. — Т. Скоробогатий, предс.; М. Табачук, секр-кас.

БЕТЛЕГЕМ, ПА. Звичайні збори Бр. св. Димитрія, від. 288, відбудуться в суботу, 16. квітня, ввечір, в українській галі, 3. і Карбон ул., в шкільній кімнаті на другім поверсі. Збори відбудуться скорше з причини віча. Члени, що є вільні від праці в той день, нехай прийдуть чисенно на збори і послухають кореспонденцію від гол. уряду. Члени, котрі ще не заплатили датку на вінок для померлої членкиці в місяці лютім, нехай зроблеть це на цих зборах, щоб секретар не мусів зараховувати вом до довгу. Члени, котрі мають діти що ще не є членами У. Н. Союзу, нехай впишуть на цих зборах, бо У. Н. Союз це найбагатша і наймодерніша організація і має грамоти до вибору, хто яку зажадає. — Т. Данилюк, предс.; Михаїл Брус, кас.; Іван Малицький, секр., 1504 E. 7th St., Bethlehem, Pa.

КЛОПОТИ АРИСТОКРАТКИ ЧЕРЕЗ ВІДЗНАКУ.

Юніті Фрімен-Митфорд, дочку лорда Рідсдейла, потурбувала юрба в Гайд Парку, в Лондоні, де вона зявилася з відзнакою зо свастикою, подарованою їй Гітлером. Щойно поліції вдалося врятувати її від гнівних демонстрантів. Вона звісна зо своїх симпатій до канцлера.

З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ

КЛІВЛЕНД, О.

Шевченківський концерт.

Шевченківські концерти стали традицією. Як Різдво чи Великдень, так і роковини смерти борця за права й свободу України святкує весь український нарід. Рік річно міліони українців клонять свої голови в пошані до Тараса Шевченка, а міліони молодого покоління готуються йти за його покликом: „Вставайте, кайдани порвіте, і вражою злою кровю волю окропіте".

Українська громада в Клівленді відсвяткувала Шевченкове свято обєднано, всі товариства і церковні громади разом. Це є явище гідне наслідування. Тому на тому місці нашій клівлендській громаді треба дати за це признання, бо вона стала під оглядом громадської, кооперативної праці взірцем.

Свято Т. Г. Шевченка влаштовано заходом Українських Злучених Організацій міста Клівленду й околиць, у склад якого входять усі українські товариства, з винятком большевиків. Свято відбулося в неділю, 27. березня б. р., в салі Укр. Нар. Дому.

О. Е. Малицький, голова УЗО, відкрив свято вступним словом, вказуючи коротко і річево на вагу й значіння таких свят для піддержання нашої національної свідомости тут на еміґрації.

Концертову частину програми розпочав хор „Бандурист" з укр. прав. парохії, під проводом С. Курилова. Є це добре вишколений й здисциплінований хор. З самопевністю і рівночасно з глибоким чуттям передав невмирущий „Заповіт" Т. Шевченка, а потім „Думи мої". Сольові частини в обох піснях відспівали: Я. Волянський, І. Трамблюк, Сорочак і Т. Юрчишин. По хоровій частині була деклямація Марійки Попович, яка, як звичайно, вивязалася дуже добре. Баритонове сольо „Гетьмани" відспівав прекрасно Яків Волянський. Варт зазначити, що треба все мати на програмі доброго соліста, бо це робить програму цікавішою, а п. Волянський має прекрасний голос і шкода, щоб ми його не використовували. Його спів зробив на присутніх дуже гарне враження.

Скрипкове сольо „Спомини з гір" Безкоровайного відіграв С. Курилів, дириґент хору „Бандурист", при акомпаніяменті панни Анни Кухта, молодої піяністки.

Головним бесідником був п. М. Дудра, що виголосив реферат про життя й творчість Т. Г. Шевченка. Переказав коротко обставини, в яких народився Т. Г. Шевченко, та шляхи, якими йому приходилося переходити підчас його життя.

По рефераті приступлено до другої частини програми, яку почав чоловічий хор „Бандуриста" піснями „Ой, ляше, ляше" і „Гуляли". Знов залунала бадьора пісня чоловічого хору, повна сили й мужности. Панна Марія Данилик з чуттям віддеклямувала „Доборолась Україна". Варт, щоб набудуче вона більше виступала. Це саме відноситься до другої молоденької декляматорки, панни Стефанії Морозович, яка також передавала пориваючі слова поета зо зрозумінням душі твору.

Панна Анна Кухта відіграла низку сольових фортепіянових композицій. Грала вона, як звичайно, по майстерськи, як фаховець, а рівночасно як артистка, вкладаючи до кожної частини суто українську краску.

Дальше знов співав хор „Бандурист": „Зійшов місяць" і „Три шляхи".

На закінчення співав хор укр. греко-кат. парохії під проводом п. Антона Когута. Хор відспівав тільки кілька коротеньких пісень, гарно оброблених. Шкода, що нема в ньому більше голосів, щоб дало змогу дириґентові вивчити більший і кращий репертуар.

Кінцеве слово виголосив по англійськи адв. Іван Білінський. Говорив головно до молоди про Т. Г. Шевченка та про те, що може молоде українсько-американське покоління навчитися від Шевченка. Казав, що Шевченко вчив нас, як треба любити свій нарід, свій рідний край, якого добро треба ставити вище від доброго власного добра.

При кінці треба зазначити, що публика нагороджувала виконавців програми бурею оплесків.

На Український Культурний Город зібрано коло сто долярів.

Володимир Бльондиненко.

ЯК МИ ПОМАГАЄМО РІДНОМУ КРАЄВІ

РОЧЕСТЕР, Н. Й.

На Українську Лічницю.

Петро Гринів переслав через Обєднання $275.75 на Українську Лічницю у Львові. Та сума це чистий прихід з концерту в Рочестері пані Марії Сокіл і п. А. Рудницького.

КОГОЗ, Н. Й.

На „Просвіту".

Український Громадянський Клюб переслав через Обєднання $5 як членську вкладку до т-ва „Просвіта" у Львові.

ЛАКАВАНА, Н. Й.

Коляда на народні цілі.

В часі свят ходили колядувати Онуфрій Стецьків, Іван Дубик, Степан Бахорський і Болеслав Фіялка і заколядували $32. З того вони дали половину на місцеву греко-католицьку церкву, а другу половину вислали через Обєднання на українські сироти і на інвалідів у старім краю.

Онуфрій Стецьків.

Звичайно — професор!

Пані: — Добрийдень, пане професоре.

Професор, що думає про щось інше:

— Добрий день, що чувати нового, як здоровля вашого покійного мужа?

Стрічаються два приятелі. Оба збентежені.

— Ти чого такий несвій?
— Я мав прикрість.
— А ти?
— Я також.
— Якто?
— Я пішов із жінкою до кіна і сидів побіч дуже гарної дівчини...
— Це ще нічого злого. А я був у кіні з гарною дівчиною і припадково сів коло моєї жінки.

ПОШУКУЮТЬ ПОСАДИ.

СВЯЩЕНИК пошукує ПАРОХІЇ. Може виказатись рекомендаціями від громад; має великі здібности в організаційних справах; популярний між молодіжжю; згідливий з людьми, невтомний працівник. Котра громада бажалаб патріотичного священика, хай комітет зголоситься на адресу: Rev. B. J. 46, c/o Svoboda, P. O. Box 346, Jersey City, N. J. 86-9

ТАРЗАН НА РОЗШУКАХ. (132)

„Яка шкода, яка шкода", що ти мусиш піти тим самим шляхом, що інші жінки пішли", повторяв Кавандаванда. „Яким шляхом?" — запитала здивована Джейн. „Що ти також мусиш послужити для нас матеріялом, з якого ми виробляємо лік на безсмертність". Джейн прочувала, що тепер наступить трагічна хвиля. Але ратунку їй не було звідки сподіватися.

„Давно тому", почав далі Кавандаванда, „я відкрив секрет, як побороювати старість. Я винайшов таке лікарство, в якому містяться певні корінці, шпік з хребта леопарда і жіноча кров. Передівсім жіноча кров. Це лікарство зберігає людині вічну молодість. Чи тепер розумієш, на що ти мені потрібна?" „Так, розумію", відповіла з жахом Джейн.

„Але не бійся", продовжав потішаючи Кавандаванда. „Не жалуй за своїм життям. Памятай, що ти через те станеш сама частиною всеживучого бога. Ти втратиш своє теперішнє життя, але зате зискаєш частину вічного. В той спосіб ти зеднаєшся зо мною". Кавандаванда нахилився над Джейн, щоб її пригорнути. Серце Джейн похололо.

А Кавандаванда продовжав: „Мені шкода нищити твоє тіло. Ти така гарна. Я дуже бажав би тебе задержати так, як ти тепер є." Його уста майже притикали до обличчя Джейн. Втім він змінив свій голос і заговорив: „Алеж бо, коли я хочу задержати тебе в твому теперішньому виді, то хто мені сміє те заборонити? Я бог, я всемогучий".